

Dönem : 3

Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 415

Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Akif Tekin ve 6 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimleri önseçimi ile ilgili kanun teklifi ve İçişleri, Adalet ve Anayasa komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan 52 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/555)

Millet Meclisi Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimleri önseçimi ile ilgili kanun teklifi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğini rica ederiz. Saygılarımızla.

Antalya Senatörü

A. Tekin

Muğla Senatörü

H. Mentешеoğlu

Bursa Senatörü

C. Ortaç

Muğla Milletvekili

İ. Oktay

Hakkâri Senatörü

N. Seyhan

Elâzığ Milletvekili

H. Hanağası

Çanakkale Senatörü

N. Altan

GEREKÇE

Siyasi Partiler Kanunu, Milletvekilleri Seçimi Kanunu ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçim kanunları siyasi partilerin adaylarının tesbiti için önseçimi tesbit etmiş bulunmaktadır. 10 Ekim 1971 tarihinde yapılması gereken Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimleri hazırlıkları Yüksek Seçim Kurulu tarafından yürütülmektedir. Önseçim için aday oy kâğıtları basılması ve diğer işlemlerin yürütülmesi zorunludur.

Diğer taraftan Anayasada yapılacak değişiklikler arasında Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimleri ertelenmesi de yer almaktadır. Ancak Anayasa değişiklikleri gerçekleşeceği gibi, İçtüzükler gereğince görüşülme süreleri de uzun zaman alacaktır. Halbuki, seçim kanunları ile Siyasi Partiler Kanununa göre 29 Ağustosta önseçimin yapılması gereklidir. Bütün bunların önlenmesi ve Anayasa değişikliği de münasip zaman istediğinden, önseçimlerin bir müddet geri bırakılması kaçınılmaz bir zaruret haline gelmiştir. Bu durumu sağlamak üzere ekli kanun tasarısı hazırlanmıştır.

52 No. lu Geçici Komisyonun raporu

Millet Meclisi

52 No. lu Geçici Komisyonu

Esas No. 2/555

Karar No. 2

18 . 8 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Akif Tekin ve 6 arkadaşının Cumhuriyet Senatosunun 1/3 yenileme seçimleri ile ilgili kanun teklifi, Millet Meclisi Genel Kurulunun 18 . 8 . 1971 günlü 150 nci Birleşiminde İçişleri, Adalet ve Anayasa Komisyonlarından seçilen beşer üyeden mütesekkil Geçici Komisyonumuza tevdi edilmesi üzerine Adalet Bakanlığı temsilcileri hazır oldukları halde görüşüldü.

Geçici Komisyonumuzca kanun teklifinin gerekçesi ve madde metni elde edilmek istenilen neticeyi istihsale yeterli görülmemiş ve bir gerekçe ve madde metni hazırlanması uygun görülmüştür.

Kanun teklifi münasırın 10 Ekim 1971 günü (C) Grubu illerde yapılması icabeden Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimlerini hedef almıştır. Ancak yürürlükte bulunan seçim mevzuatına göre ve Yüksek Seçim Kurulunca tesbit ve ilân edilen kararlara göre 10 Ekim 1971 günü boş bulunan Eskişehir ve Sivas illerinde birer Cumhuriyet Senatosu üyeliğinin doldurulması seçimi ile Bursa, Diyarbakır, Elâzığ, Edirne, Malatya ve Nevşehir illerinde açık bulunan birer milletvekilliği için ara seçimleri yapılacağından ve ayrıca Hatay ilinden bir milletvekilinin vefatı sebebiyle boşalma olması ve Millet Meclisi Başkanlığınca Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmiş olduğunun anlaşılması sebebiyle bu ildeki bir milletvekilliği için ara seçimi yapılması bahis konusu olduğundan teklif boşalan yerlerdeki Cumhuriyet Senatosu üyeliği ara seçimleri ile milletvekilliği ara seçimlerine de teşmil edilmiştir.

Siyasi Partiler arasında Anayasa değişiklikleri ve özellikle 10 Ekim 1971 Pazar günü yapılması icabeden seçimlerin ertelenmesi konusunda hâsıl olan mutabakata binaen, lüzumsuz seçim masraflarının önlenmesi zarureti karşısında Anayasa değişikliğinin gerçekleşmesini temin edecek meclislerdeki görüşme süreleri göz önüne alınmak suretiyle ön seçim gününde yapılan değişiklik sebebiyle yürürlükteki mevzuata sadık kalınarak ve Anayasa değişikliğinin gerçekleşmemesi halinde seçimlerin yapılma mecburiyeti karşısında seçimlerin aksamadan yürütülmesini temin edecek bazı değişiklikler yapmak durumu hâsıl olmuştur.

Bu cümleden olarak, yürürlükteki mevzuatta mevcut hükümlerin tam olarak uygulanması halinde tesbit edilen önseçim tarihine nazaran, önseçimlere iştirak etmek suretiyle adaylarını tesbit etmek mecburiyetinde bulunan siyasi partilere ait aday listelerinin kesinleşmesi için geçecek süreden sonra Yüksek Seçim Kurulunca bastırılması ve seçim gününde seçimi yapılacak bütün il seçim çevrelerindeki sandık başlarına seçime katılan siyasi partilerin isim ve amblemlerinin altında önseçimlerde tesbit edilen adayların isimlerinin her seçim çevresi için ayrı ayrı basılarak dağıtılması süre ve teknik imkânsızlıklar sebebiyle mümkün olmayacağından bu seçimlere mahsus olmak üzere bastırılacak müşterek oy pusulalarında siyasi partilerin adaylarının isimlerinin yazılmamasını kararlaştırmak mecburiyeti hâsıl olmuş ve esasen uygulanan nispi temsil sisteminde oyların adaylara değil siyasi partilere verildiği ilkesi muvacehesinde sisteme aykırı bir durum da meydana getirilmemiştir.

Yüksek Seçim Kurulunun Resmi Gazetenin 2 Temmuz 1971 günlü 13883 sayılı nüshasında ilân edilen 23 . 6 . 1971 günlü 242 sayılı Kararında bu seçimlere girme hakkını haiz siyasi partilerin hangileri olduğu tesbit ve ilân edilmiştir.

Seçime girme hakkını haiz siyasi partiler yürürlükte bulunan yasalara göre gerekli işlemleri yapmamaları halinde tamamen veya belli bir il seçim çevresinde seçime girme imkânından mahrum kalabilir.

Anayasanın 75 nci maddesi gereğince, seçimlerin başlamasından bitimine kadar seçimin düzen içinde yönetimi ile ilgili bütün işlemleri yapmave yaptırma ile görevlendirilen Yüksek Seçim Kurulunun müşterek oy pusulalarını bastırıp dağıttıktan sonra böyle bir durumun tesbiti halinde müşterek oy pusulasında isim ve amblemi bulunan ve seçime girme hakkından mahrum olan siyasi partilere verilmiş oyların tereddütsüz geçersiz sayılacağını tesbit etmek amacıyla ikinci maddenin (e) fıkrası düzenlenmiştir.

Diğer taraftan önseçim günü ile esas seçim günü arasındaki sürenin kısaltılması suretiyle bağımsız adaylardan farklı olarak önseçime katılmak suretiyle adaylarını tesbit etmek mecburiyetinde bulunan siyasi partiler adaylarına adaylıklarının geçici olarak ilânından itibaren yapılacak itirazların, yürürlükteki mevzuattan farklı olarak il seçim kurulları yerine ilk müracaat mercii olarak Yüksek Seçim Kurulu gösterilmiş ve verecekleri kararların yürürlükteki mevzuatta diğer haklar saklı kalmak kaydıyla kesin olacağı belirtilmiştir.

Yine sürenin daralması sebebiyle ve masrafların kısıtlanması amacıyla geçici ve kesin aday listelerinin Türkiye radyolarında ilânı yeterli görülmüştür.

298 sayılı Yasanın 64, 65 ve 66 ncı maddelerinde öngörülen yasakların önseçimin yapılacağı tarih olan 26 Eylül 1971 tarihine kadar uygulanmaması, icranın hizmetlerinin aksamamasını temin için, propoganda sürelerinin kısaltılması önseçim gününde yapılan değişiklik sebebiyle yeterli ve uygun görülmüştür.

3 ncü madde Anayasanın 75 nci maddesine uygundur. Hâsıl olan boşlukları esasen Yüksek Seçim Kurulu bu maddenin kendisine verdiği yetkiye istinaden idari ve yargı niteliğindeki ilke kararları ile gerçekleştirmektedir.

Komisyonumuzca işin müddetli olması göz önünde tutularak öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere hazırlanan teklifi gereği yapılmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
İstanbul	Eskişehir	Erzurum	Çanakkale
<i>I. H. Tekinel</i>	<i>Ş. Asbuzoğlu</i>	<i>S. Aras</i>	<i>M. H. Önür</i>
Adana	Kırklareli	İsparta	İçel
<i>C. Akçalı</i>	<i>M. Atagün</i>	<i>Y. Uysal</i>	<i>T. Özgüner</i>
Muş	Gaziantep		Gümüşane
N. Neftçi	<i>Ş. Çolakoğlu</i>		<i>M. Karaman</i>
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı

CUMHURİYET SENATOSU ANTALYA ÜYESİ
AKİF TEKİN VE 6 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Cumhuriyet Senatosu 1/3 yenileme seçimleri
önseçimi ile ilgili kanun teklifi

MADDE 1. — 10 Ekim 1971 günü yapılacak Cumhuriyet Senatosu 1/3 Yenileme ve boş üyeliklerin doldurulması ile Milletvekili ara seçimlerine esas olacak ön seçim günü oy verme gününden 15 gün önceki 26 Eylül 1971 Pazar günüdür.

Seçim, önseçim ve propaganda ile ilgili işlemleri bu tarihe göre Yüksek Seçim Kurulu, ilke kararlarıyla düzenler.

52 No. LU GEÇİCİ KOMİSYONUN
DEĞİŞTİRİŞİ

10 Ekim 1971 tarihinde yapılması gereken
seçimlerle ilgili kanun teklifi

MADDE 1. — 24 . 5 . 1961 günlü ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun 29 . 5 . 1963 günlü ve 238 sayılı Kanunla değişik 4 ncü maddesi uyarınca bu kanunun 3 ncü maddesinde bahis konusu edilen 2 No. lu listenin (C) grubunda yer alan illerde Cumhuriyet Senatosu üyelerinin yenilenmesi, boş bulunan Eskişehir ve Sivas illerinde birer Cumhuriyet Senatosu üyeliğinin doldurulması, Bursa, Diyarbakır, Elâzığ, Edirne, Malatya, Nevşehir ve Hatay illerinde açık bulunan birer milletvekilliği için 10 Ekim 1971 Pazar günü yapılacak seçimlere mahsus olmak üzere 29 Ağustos 1971 Pazar günü yapılması gereken önseçimler 26 Eylül 1971 Pazar günü yapılır.

MADDE 2. — Bu seçimlere mahsus olmak üzere;

a) Siyasi Partiler tarafından müracaat; seçimine katılacakları çevrelere ait aday listeleri Genel Merkezleri tarafından 1 Ekim 1971 Cuma günü saat 17,00 ye kadar Yüksek Seçim Kuruluna alındı belgesi karşılığında verilmek suretiyle yapılır.

Yüksek Seçim Kurulu bağımsız adaylarla Siyasi Partiler adaylarını derhal Türkiye radyolarında iki gün süre ile geçici olarak ilân eder.

b) Adaylara karşı yapılacak itirazlar munhasıran Yüksek Seçim Kuruluna 5 Ekim 1971 günü saat 17,00 ye kadar yapılır.

c) Yüksek Seçim Kurulu iki gün zarfında itirazları kesin olarak karara bağlar ve 8 Ekim 1971 günü kesin aday listelerini Türkiye radyolarında ilân eder ve seçim yapılacak illerin seçim kurulu başkanlıklarına bildirir.

d) Yüksek Seçim Kurulunca bastırılacak müşterek oy puslalarında, seçime katılma hakkını haiz Siyasi Partilerin adaylarının ismi yazılmaz.

e) Seçime katılma hakkını haiz olup da bilâhara tamamen veya kısmen seçime girme hakkını kaybeden Siyasi Partilere müşterek oy puslasına mühür basılmak suretiyle verilen oylar geçersizdir.

Siyasi Partilerin elde ettikleri Cumhuriyet Senatosu üyeliği ve milletvekilliği sayısı tesbit edildikten sonra, Siyasi Parti adaylarından seçilenlerin tesbitinde Yüksek Seçim Kuruluna verilen aday listelerindeki sıra esas alınır.

f) 26 . 4 . 1961 günlü ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında Kanununun 64, 65 ve 66 ncı maddelerinde öngörülen yasaklar 26 Eylül 1971 tarihine kadar uygulanmaz.

g) Siyasi Partilerin radyolarda yapacakları propaganda konuşmaları dâhil her türlü propaganda, 3 Ekim 1971 günü sabahından başlar ve 9 Ekim 1971 günü saat 18,00 de sona erer.

MADDE 3. — Bu kanunun uygulanması sebebiyle değiştirilen tarihlere göre hâsıl olacak boşlukları ve süreleri Yüksek Seçim Kurulu alacağı ilke kararları ile düzenler.

MADDE 4. — Yürürlükte olan seçimlerle ilgili kanunların bu kanuna aykırı hükümleri birinci maddede bahis konusu seçimlerde uygulanmaz.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer,

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

